
En skarnsdreng fra Risby

Af Frits Beck Kristensen

Når man hører om fortidens retssystem og om de domme, som blev udstedt for de mest banale forbrydelser, er indtrykket, at det var en hård og ubarmhertig retspleje. At det modsatte også kunne være tilfældet, kan det efterfølgende tingsvidne (vidnesbyrd afgivet i retten) fra 1774 være et eksempel på. I den forbindelse er det jo sandt, at kun visse forbrydelser så man med meget strenge øjne på dengang.

Den 2. august 1774 sender præsten i Herstedøster, Peder Schaltz, et brev til regimentskriver Jens Nørager (Nørager), som fungerer som en slags „mand i marken“ for amtmand Scheel Plessen. Anledningen til brevet er en grim sag, som er kommet præsten for øre, og som han ikke kan undlade at indberette. Brevets indhold lyder således:

Til hr. regimentskriver Nørager!

„En ynkværdig begivenhed nøder mig at tilmelde disse linier. Nærværende fattige pige, navnlig Anna Margrethe Sørensdatter, barnefødt i Grislemora, og nu tjener fogden Lars Svendsen i Herstedvester Sogn, er uden mindste skyld og brøde, som alle må bevidne, tilføjet den overvold af en skarnsdreng, navnlig Jens Jensen, tjenende bomand Otto Madsen i Herstedvester.

Da hun i sin husbonds ærinde gik forbi drengen og hilsede, løb drengen til og greb hende i brystet og stødte hende udi en dyb møddingpøl, og da det arme menneske kom op igen, tog han hende ved den højre fod og holdt hende, til hun kom på hovedet at stå, hvorefter denne onde dreng med en husmand i Herstedvester, navnlig Peder Albretsen, stod og øvede deres latter og rasende onde glæde. Og det forunderligste, der forøger deres ondskab, er dette, at den arme pige havde ikke det mindste udstående med drengen, men ynkeligen er hun blevet skadet, da hun ved første udstødelse faldt på en sten og har stødt det ene øje, hvorefter overflødig blod både har udflydt og endnu flyder. Jeg, og de hun tjener, kan ikke give dette arme menneske andet end et godt vidnesbyrd; fremmed og fattig er hun, men kristelig og meget stille har hun vist sig i al sinandel iblandt os.

Gud bøj og føje højøvrigheds medlidende anstalt til at hjælpe dette arme menneskes øje kureret, der så uskyldig og derhos ilde er behandlet, og ilde er det, hun af stor blyhed og frygt ikke før har meldt det til mig, som og ikke er vel gjort af hendes husbond.

Jeg tvivler ikke på, at den ondskabsfulde dreng, som er 18 år, skønt endnu ikke antaget til konfirmation, måtte følelig komme til at fornemme, til eksempel, hvor syndigt og skammeligt det er så at overfalde et fattigt, uskyldigt menneske.

Bemeldte husmand, som kunnet reddet hende anden gang, burde og føle noget med, at han kunne lære ikke at le af, når det går ilde til.

Dette har jeg af medlidenhed ikke kunnet efterlade at tilmelde, udbedende for det stakkels, ilde behandlede menneske alhjælpssom assistance“.

Herstedøster den 2. august 1774

Peder Schaltz

Efter at have modtaget brevet fra sognepræsten i Herstedøster, sender regimentskriver Nørager brevet videre til amtmand Scheel Plessen for videre afgørelse. Sagen kræver imidlertid at blive nøjere undersøgt, og det bliver regimentskriver Nørager bedt om at tage sig af.

Den 15. august 1774 kan regimentskriveren indberette til amtmanden, at sagen forholder sig nøjagtig, som sognepræsten Peder Schaltz har forklaret det. I samme forbindelse forhører regimentskriveren sig hos amtmanden, om han skal lade drengen Jens Jensen anklage for retten. Hvis svaret er ja, beder han amtmanden om at sørge for, at drengen får en forsvarer, som på hans vegne kan møde ved retten.

Efter nogle få dage meddeler amtmand Scheel Plessen, at tjenestedrengen Jens Jensen skal sagsøges, og at prokurator Iver Elkjær vil blive bedt om at være forsvarer for drengen. Der mangler nu at blive indkaldt vidner, som kan tjene til sagens fuldkomne opklaring. Til det formål udvælges to stævningsmænd, nemlig Peder Jensen af Herstedvester og Christen Ågesen af Senge-løse. Disse to mænd kan den 23. august 1774 meddele, at alle vidner nu er indkaldt med lovlig varsel.

Det første retsmøde bliver holdt ved Københavns Rytterdistrikts Birketing i Ballerup, og dommer er birkedommer Niels Sundbye. Datoen er 5. september 1774. Fuldmægtig Klocher møder som anklager for regimentskriver Nørager og afleverer en domsstævning mod tjenestedrengen Jens Jensen. I denne bliver den fremmødte tjenestedreng gjort bekendt med, at han er tiltalt for vold og mishandling af tjenestepigen Anna Margrethe Sørensdatter. (Forøvrigt var denne tjenestepige én af de mange skåninge, som tog til Danmark, formentlig på grund af forsvenskningen af de tidligere danske landsdele).

Som vidner er indkaldt bomand Otto Madsens tjenestekarl fra Herstedvester, husmand Peder Albretsen. Desuden er fogden Lars Svendsens tjenestedreng, Lars Christensen, samt fogden Lars Svendsen og hans hustru, indkaldt. Alle skal aflægge ed for retten, men da de af forskellige årsager ikke kan blive afhørt denne dag, så får de tilhold om at møde igen den 13. september, som de lover at gøre.

Ved det nye retsmøde læser fuldmægtig Klocher sognepræstens brev og amtmandens domsstævning op. Der er indkaldt 13 tinghørere fra hver sin landsby i Københavns Amt. Nu kan domshandlingen omsider begynde.

Anklageren, fuldmægtig Klocher, beder nu om, at forhøret kan gå igang. Den indstævnede Jens Jensen forklarer, at han er 17 år gammel, er barnefødt i Risby, og at hans forældre stadig bor dér. Hans forældre er husmand Jens Jensen og hustru. Han kom i tjeneste hos bomand Otto Madsen ved Michaéli 1772, og her tjener han endnu.

Peter Mønsted indfangede i 1923 stemningen ved gadekæret i Herstedvester. Scenen så nok ikke meget anderledes ud i 1770'erne.

Pigen Anna Margrethe Sørensdatter kom i tjeneste hos Lars Svendsen i Herstedvester sidste forår.

Den benævnte pige kom en dag først i sidste høhøst gående fra marken til anklagedes husbonds møddingsted, hvor anklagede og hans medtjener, Peder Albretsen, samt Lars Svendsens tjenestedreng, Lars Christensen, stod og snak-kede. Husmand Peder Albretsen, som er remmesnider, havde nogle knæremme at sælge. I det øjeblik, at pigen gik forbi dem, rørte hun ved anklagedes hånd, hvorefter Jens Jensen stødte til hende med sin arm. Derved faldt hun på hovedet ned i møddingpølen, hvorefter hendes klæder faldt ned over overkroppen, og da hun havde stået således lidt på hovedet, faldt hun med kroppen til jorden

---

og hjalp derefter sig selv op. Den anklagede kunne ikke på det tidspunkt se, at hun var kommet til skade, men da hun græd og gik bort, så bad han hende om forladelse.

En dags tid efter fik han til sin sorg at vide, at pigen ved faldet havde taget skade og mistet det ene øje. Det gør ham så meget mere ondt, idet han aldrig havde tænkt på at gøre hende nogen skade og der har da heller aldrig været et ondt ord imellem dem. Det var kun for spøg, at han havde stødt til hende. Hvis denne sag kan ende med et forlig, er han villig af sine fattige midler at betale alt det, han kan overkomme for den skete skade.

Jens Jensen foreslår et beløb på 10 sletdaler og håber, at pigen vil være tilfreds med det. Han tjener endnu ikke nogen nævneværdig løn og har ikke været til konfirmation.

Anna Margrethe Sørensdatter erklærer hertil, at det allermindste, hun kan være tjent med, er 20 rigsdaler. Hun har mistet sit højre øje, som er slået helt ind i hovedet og er gået i forrådnelse. Hvis disse midler ikke kan udredes af Jens Jensen, må udfaldet afgøres med en endelig dom.

Gerningsmanden, Jens Jensen og hans far Jens Jensen, erklærer nu, at det ikke er muligt for dem at udrede flere penge end de tilbudte 10 sletdaler.

Fuldmægtig Klocher spørger nu tjenestedrengen Jens Jensen, om Anna Margrethe Sørensdatter havde skadet sine øjne, før han skubbede hende ud i møddingpølen? Hertil svarer drengen nej.

Derefter bliver drengen spurgt, om han ikke straks hjalp Anna Margrethe Sørensdatter op af møddingen, da han så hende stå på bunden med benene opad? Det var jo at frygte, at tjenestepigen på denne måde kunne miste livet. Drengen svarer, at han ikke hjalp hende op, da han blev forskrækket, fordi hun græd, og han vidste ikke, hvad han skulle gøre.

Efter forhøret beder Klocher om, at vidnerne må blive forhørt. Som det første vidne rækker husmand Peder Albretsen sine fingre op og aflægger ed. Klocher spørger ham derefter, om han kender Anna Margrethe Sørensdatter og om han ved, at hun tjener i Herstedvester og hos hvem? Peder Albretsen svarer, at han ved, hun tjener hos Lars Svendsen og at hun har været der siden sidste forår. På spørgsmålet, om han var tilstede, da Jens Jensen, efter hans egen tilståelse, stødte Anna Margrethe Sørensdatter ud i møddingstedet, svarer Peder Albretsen ja!

Tredie Spørgsmål: „Så vidnet, at Jens Jensen stødte Anna Margrethe Sørensdatter i brystet således, at hun faldt ud i møddingstedet og kom til at stå på hovedet“? Peder Albretsens svar: Han så, at anklagede Jens Jensen stødte til den nævnte pige med sin hånd. Pigen kom gående forbi Otto Madsens møddingsted en dag ved sidste Sct. Hans tider. Ved den lejlighed stod Jens Jensen og

---

han selv med flere ved dette sted, men hvor og på hvilket sted, Jens Jensen egentlig stødte til hende, vidste han ikke, men pigen faldt ned i møddingstedet på grund af stødet. Først stødte hun hovedet og brystet imod stenene, som var sat uden om møddingstedet. Derpå faldt hun på hovedet ned i møddingstedet, så benene for en del stod op ad stenene.

Fjerde spørgsmål: „Så vidnet ikke tillige, at da Anna Margrethe Sørensdatter forsøgte at redde sig eller at rejse sig, at Jens Jensen tog hende ved den højre fod og holdt hende, så hun kom til at stå på hovedet, og om pigens klæder ved den lejlighed faldt ned over hovedet på hende“? Peder Albretsen svarer: „Nej, Jens Jensen rørte hende ikke på den spurgte måde eller på anden måde. Han stødte til hende, men ved faldet kom hendes klæder lidt ned over overkroppen“.

Femte spørgsmål: „Så vidnet da ikke, at Jens Jensen ligefrem var fornøjet og lo, da han havde bragt pigen i den stilling, nemlig på hovedet“? Peder Albretsen: „Det så vidnet ikke“

Sjette spørgsmål: „Forsøgte vidnet eller Jens Jensen da ikke at redde Anna Margrethe Sørensdatter, da hun således stod på hovedet“? Peder Albretsen: „Nej, for hun stod selv op og gik sin vej og græd“.

Syvende spørgsmål: „Så vidnet, om Anna Margrethe Sørensdatter var ubeskadiget på sine øjne, førend hun blev stødt ud i møddingstedet? Mener vidnet, at hun derved er blevet tilføjet den skade på sit øje, som hun nu har, og således, at det er ødelagt, som det her i retten er blevet vidnet forevist“?

Herstedvesters rytterskole.

Peder Albretsen: Anna Margrethe Sørensdatter havde ikke skade på sine øjne, førend det omtalte fald, men han har siden hørt, at hun fik skadet sit højre øje. Han har dog ikke set øjet førend idag, fordi det efter faldet har været indbundet med et tørklæde. Nu kan han se, at øjelåget er tillukket og at øjet formodentlig må have taget skade.

Herefter overtog forsvareren, prokurator Elkjær, rollen som udspørger af Peder Albretsen.

Første spørgsmål: "Hørte vidnet den samtale, som var mellem parterne, førend pigen blev stødt i møddingstedet, og hvori denne samtale bestod"? Peder Albretsen: "Der var ingen samtale imellem parterne. Pigen alene hilste goddag eller guds fred".

Andet spørgsmål: "Bemærkede vidnet, om Jens Jensen stødte til pigen i vrede eller i spøg"? Peder Albretsen: "Det vidste han ikke noget om, men han mener, at det var for spøg, da der ikke var noget ondt imellem dem".

Tredie spørgsmål: "Havde pigen og Jens Jensen før været gode venner eller havde de været uvenner"? Peder Albretsen: "Han havde aldrig hørt om, at de skulle have været uvenner".

Fjerde spørgsmål: "Hvordan stødte Jens Jensen til pigen? Var det med styrke eller var det løseligt"? Peder Albretsen: "Han stødte hende med hånden, så hun faldt, som er blevet forklaret". Mere kan han ikke sige.

Femte spørgsmål: "Tror vidnet, at pigen ville være faldet af dette stød, hvis hun havde stået fast på sine ben"? Peder Albretsen: "Hvis jeg havde fået et sådant stød, ville jeg også være faldet, da pigen stod yderst på kanten af stenene".

Fuldmægtig Klocher lader nu Lars Svendsens tjenestedreng, Lars Christensen, fremføre som vidne.

Drengen forklarer, at han kun er 14 år gammel. Derfor slipper han for at aflægge ed.

Efter at have svaret på samme syv spørgsmål som Peder Albretsen, kan Klocher konstatere, at Lars Christensen har svaret som Peder Albretsen.

Prokurator Elkjær overtager derefter vidnet. Alle spørgsmål er enslydende med Peder Albretsen undtagen det første, hvor Lars Christensen har forklaret, at han fulgte med pigen til møddingstedet. Jens Jensen har ikke nogen indvendinger mod disse forklaringer.

Næste vidne er Lars Svendsen, som aflægger ed. Han forklarer, at Anna Margrethe Sørensdatter, som har tjent vidnet siden sidste fastelavn, en dag først i sidste høhøst gik ud i marken, frisk og sund, for at vende hø. Da hun kom hjem ved middagstid og ind i Lars Svendsens stue, kom en fremmed rejsende remmesnider, som spurgte pigen, om hun kom noget til, da hun faldt

---

ned i møddingstedet? Hertil svarede hun ikke noget, og Lars Svendsen kunne da heller ikke se, at hun var kommet til skade. Hun klagede sig da heller ikke.

Men i den korte tid hun stod ved bordet og fik mad, hvoraf hun kun tog lidt, hævede hendes højre øje op, så det blev ganske stort. Alligevel gik hun atter ud i marken, og da hun hen imod aften vendte hjem, så flød og randt en del blod af øjet, og hun græd og jamrede sig over den megen smerte i det. Siden har øjet bestandig flydt med blod og materie, og det gør det undertiden endnu. Såvidt vidnet ved eftersyn har kunnet se, når øjenlåget er blevet tvunget op, så er øjstenen borte, og pigen kan ikke se det mindste med det.

Herefter ønsker fuldmægtig Klocher tingsvidnet sluttet.

Næste retsmøde bliver berammet til 26. september 1774, men det bliver udsat to gange indtil 24. oktober 1774. På denne dag møder anklageren, hr. Klocher, med et indlæg med hensyn til afhøringerne ved retsmødet den 13. september 1774. Samtidig fremlægger han en attest fra kirurg Solle. Som en følge af dette forlanger han dom over tjenestedrengen Jens Jensen.

Anklagerens indlæg lyder således:

Pro Memoria!

„Med en fredelig hilsen kom tjenestepigen Anna Margrethe Sørensdatter fra marken i sin husbondes ærinde til det sted på Herstedvester Gade, hvor Jens Jensen stod. Uden at tale et ord eller at give ham den allermindste anledning til andet end det, som var fredeligt og godt, stødte Jens Jensen Anna Margrethe Sørensdatter med sådan kraft på brystet, at hun derved faldt ned i det ved stedet værende møddingsted af to og en halv alens dybde (godt halvanden meter red.), hvor hun efter at have stødt hovedet og brystet på de omkring møddingstedet satte stene, kom til at stå på hovedet med benene i vejret, og da mistede sit højre øje. Dette bevises med de førte vidners forklaring, såvelsom med Jens Jensens egen tilståelse udi det herved følgende tingsvidne samt med kirurgens attest.

Vel foregiver Jens Jensen, at han dermed ikke mente noget ondt. Uvist er det, når man skulle efter det indvortes bedømme, om handlingen skete udi en ond intention, men vist er det, at gerningen skete forsætlig.

Der passerede ikke noget ondt imellem parterne, som kan sætte gerningen i sådan forfatning, at samme skete af spøg eller den med spøg oftest forbundne uagtsomhed. Jens Jensen ville ikke, som det mindste af menneskekærlighed, hjælpe Anna Margrethe Sørensdatter, efter at hun var nedstødt i møddingstedet, omend skønt han tilstår farligheden. Gerningen skete altså på den måde, som voldsomheder udøves på. Jeg formoder derfor, at gerningen retteligst henhører under lovens pag. 897 art. 1 item pag. 901 art. 10 og derefter bør dømmes; hvorfor jeg påstår, at Jens Jensen for den Anna Margrethe Sørensdatter forsætligvis tilføjede skade, bliver efter de allegerede artikler tildømt:

-
- 1/ At arbejde udi jern sin livstid, og at have sin boes lod forbrudt.
2/ At give hende en billig penge for den hende tilføjede skade og
3/ At betale sagens omkostninger skadesløs; hvormed sagen under dom indlades.“

Regimentskriverstuen på Friderichsberg den 17. oktober 1774.
Jens Nørager

Kirurg Solles attest lyder således:

„Efter velædle og velbyrdige hr. regimentskriver Nøragers rekvisition, haver jeg underskrevne chirurgus den 26. september a.c. synet pigen Anna Margrethe Sørensdatter, som skal være overfalden for elleve ugers tid siden og have fået skade i hendes højre øje. Jeg forefandt også, at samme øje havde fået skade, og er vel at tvivle på, at hun kan få hendes syn igen. Men var der straks blevet brugt tjenlige midler, så kunne hun måske være bleven hjulpen. Men hvad stenen angår, som hun foreviser at have været i øjet, er vel ikke troligt.“

København den 9. oktober 1774.

J. ch. Solle

Amtschrurgus

Forsvareren, prokurator Elkjær, beder nu om at måtte låne dokumenterne, som han vil besvare om otte dage. Det bliver bevilget af retten.

Mandag den 31. oktober 1774 møder forsvareren op i retten og afleverer dette indlæg:

„Vel er det sandt, at pigen Anna Margrethe Sørensdatter ved det, som er foregået imellem hende og Jens Jensen en dag i sidste høhøst, da hun kom af marken og blev omstødt af Jens Jensen, så at hun faldt om i et møddingsted, er tilføjet skade på hendes syn, men når man betragter og overvejer de foregående og nærværende omstændigheder imellem parterne, og da skaden skete, så skønnes lettelig, at hun hverken på en voldsom eller forsætlig måde er tilføjet dette onde eller denne skade, men at sådant er kommen af en blot hændelse, og at uagtsomhed, ej aleneste mod drengen Jens Jensens vilje og vidende, men sådant har endog bevæget ham til at han, da skaden skete og han hørte pigen græd, bad hende om forladelse, og derefter, da han hørte, at øjet havde taget skade, satte ham i største bedrøvelse, som bevises af forhøret pag. 6 og 7, nemlig: Med Jens Jensens forklaring.

Stødet og skaden er kommen af en blot hændelse, som Jens Jensens indvortes konstitution og staturs bevægelse og drift, har forebragt ham eller attakseret ham med til uovervindelighed at kunne have forekommet, idet, at da pigen gik forbi Jens Jensen og de hos ham stående, nemlig imellem dem og møddingstedet, har hun af hendes sving og drift slaget til Jens Jensen med hånden, og dette satte ham i angst, bevægelse og positur til igen at støde fra sig, dog uden at han tænkte eller vidste

dermed at kunne gøre nogen skade. Skaden er kommen af en uagtsomhed, som aldrig kan tilregnes Jens Jensen, men pigen selv, idet hun har gået på kanten af møddingstedet imellem samme og Jens Jensen, tilligemed de hos ham stående, og har ved at røre ved ham med hånden, sat ham i angst og uskyldig bevægelse, og om der havde stået en hest på samme sted, som Jens Jensen stod, som var sat i bevægelse ved hendes sving og gang, så havde hun fået et større slag, som ventelig havde forårsaget hende døden, og hvem skulle vel derfor have stået hende til ansvar, ingen. Hun kan altså ikke tilskrive andre end sig selv den skade, hun har fået, thi hvad ville hun på det sted på kanten af møddingen? Hun kunne jo have passeret uden om folkene på den anden side.

At Jens Jensen ikke i mindste måde kan holdes mistænkelig for at have givet hende nogen forsætlig stød, eller at have haft intention til at skade hende, bekræftes såvel med hans egen forklaring, som de førte vidners udsagn, idet at der aldrig har været ond forståelse eller dispute, ja, ikke engang spøg imellem parterne, og hvorfor skal han da straffes og give erstatning for den skade, som pigen ved sin egen uagtsomhed selv har forvoldt sig?

Efter sådan beskaffenhed bliver min påstand, at Jens Jensen for actors, hr. regimentskriver Nøragers tiltale og påstand, må vordre i ét og alt frifunden“.

Herstedvester med den lille købmandshandel foran gadekæret. 1915.

København den 31. oktober 1774

J. Elkjær

P.S.: „Vel regnes Jens Jensen til last, at han ikke har hjulpet pigen op, da hun faldt, men hvorledes kan sligt regnes ham til last, mens end de hosværende, og de er alle at undskylde, thi den foregående angst og bevægelse har, da pigen faldt og græd, sat dem i sådan tilstand, at de ikke vidste, hvad de skulle gøre, og allermindst kunne de tænke, at øjet skulle tage skade“.

J. Elkjær

Da nu ingen af parterne har flere bemærkninger, går sagen til doms. Mandag den 21. november 1774 bliver dommen afsagt af birkedommer Niels Sundbye. Dommen lyder sådan:

„Når den indstævnedes tjenestedreng Jens Jensens egen bekendelse og de afhørte vidners aflagte forklaringer, udi det fremlagte tingsvidne af 5. september sidst afvigte, betragtes, så er dermed lovlig bevist, at benævnte dreng, som er 18 år gammel, efter sognepræstens, hr. Schaltzes, skrivelse, har en dag udi sidste høvhøst, da han stod ved sin husbonde Otto Madsens møddingsted i Herstedvester, stødt med sin hånd til tjenestepigen Anna Margrethe Sørensdatter, som på samme tid er kommen der forbi, gående på den yderste kant af møddingstedet således, at hun derved er falden ned i møddingstedet, som efter Jens Jensens egen forklaring har været halvanden alen dybt (ca. en meter red.); og ved dette fald at have taget sådan skade på sit højre øje, så det er at tvivle om, at hun får sit syn igen, som amtschirurgus hr. Solle melder udi den fremlagte attest af 9. oktober 1774. Men det er ikke bleven bevist, at han i vrede har stødt til hende, eller har haft nogen forsæt eller hensigt til dermed at gøre hende skade på sine lemmer, og derfor er det at formode, at den skade, som Anna Margrethe Sørensdatter således har fået på øjet ved faldet i møddingstedet, er sket imod Jens Jensens vilje og intention, og altså ikke skønnes rettere, end at dette tilfælde bør anses for en vådesgerning; og han og pigen derfor deklareret at ville forlige sagen, når Jens Jensen ville betale hende 20 rigsdaler.

I hvorvel nu Jens Jensen således ikke forsætligvis har tilføjet Anna Margrethe Sørensdatter den berørte skade på hendes øje, så har han dog været årsag derudi, ved det han som meldt, stødt hende ned i møddingstedet, som var halvanden alen dybt, hvorved hun endog på anden måde lettelig kunne have taget skade, og således er dette hans forhold dog strafværdig.

Det kendes altså for ret, at benævnte Jens Jensen bør i anledning af lovens 6. bogs 11. kap. 2. art. at betale bemeldte Anna Margrethe Sørensdatter for den hende forårsagede skade og derved havde svie og smerte, ialt 16 rigsdaler inden 15 dage under lovens tvang; men skulle han ikke formå at udrede disse penge, bør han sig selv til velfortjent straf og andre ligesindede til eksempel, at afsone samme ifølge forordningen af 6. december 1743“.

Det til bekræftelse under vores hænder og hostrykte signettet. -
Actum ut supra
Sundbye A. Therkelsen

Den nu dømte tjenestedreng Jens Jensen, som sammen med faderen, husmand Jens Jensen i Risby, var tilstede ved dommens forkyndelse, erklærede begge, at det ikke var dem muligt at udrede de idømte 16 rigsdaler, medmindre det kunne vente, indtil drengen blev så voksen, at han kunne tjene dem selv. Iøvrigt forhørte de sig, om noget af erstatningen kunne eftergives, for hvis pigen vil nøjes med otte rigsdaler, vil de gøre alt for at skaffe dem til den førstkommende Mikkelsdag (29. sept. red.) I så fald lover tingmand Peder Jensen at være kautionist for de otte rigsdaler.

Regimentskriverstuen i Friderichsberg den 27. januar 1775

Den 8. februar 1775 sender regimentskriver Nørager et brev til amtmand Scheel Plessen, hvori der gøres rede for dommens udfald. Samtidig gøres amtmanden opmærksom på, at drengen og hans fader ikke er istand til at betale erstatningen på 16 rigsdaler, medmindre det kan vente, til drengen selv kan tjene pengene som voksen. Men kan tjenestepigen Anna Margrethe Sørensdatter nøjes med otte rigsdaler, har tingmanden Peder Jensen lovet at kautionere for dette beløb. Derfor bliver det til amtmandens afgørelse, om dette eventuelle forlig er tilfredsstillende for tjenestepigen? Regimentskriver Nørager mener, at de 16 rigsdaler er det mindste, pigen kan være tilfreds med, selvom tjenestedrengen så skal være fire år om at betale dem.

Den 28. februar 1775 svarer amtmanden, at han også mener, at tjenestepigen er bedst tjent med at stå fast på erstatningsbeløbet på 16 rigsdaler, og derefter modtage afdrag på disse af tjenestedrengens årlige løn. Samtidig beordrer amtmanden, at regimentskriver Nørager skal assistere Anna Margrethe Sørensdatter med inddrivelsen af pengene.

Sådan fik dommen så sin endelige afslutning med en for Jens Jensen meget mild dom. Der var fra anklagerens side lagt op til en langt værre straf, men forsvarerens mesterlige indlæg har helt sikkert påvirket dommerens tanker i en mere mild retning, end man ellers kunne have forventet.

Kilder:

Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm:

Amtsarkiver. Københavns Amt. 1. halve københavnske distrikt.

Breve fra regimentskriveren 1773-74

Kopibog over udgående breve 1774-76